

KRONIKK

SALVE DAHLE

Lomonosov-ryggen er ei undersjøisk fjellkjede som forbin-der Sibir med Grøn-land og som vil ha en avgjørende betyd-ning i spørsmålet om hvem som eier oljen og gassen i Polhavet. Lomonosov er sam-tidig navnet på ver-dens første flytende nukleære kraftverk, som skal settes i drift i 2011. Men hvem var egentlig denne Lomonosov?

Hvem var Lomonosov?

Neste år, i «helteåret 2011», feirer vi Fridtjof Nansen og Roald Amundsen. Nansen fordi han ble født for 150 år siden, Amundsen fordi han og hans menn nådde Sydpolen i 1911. Begges innsats var særdeles viktig for norsk nasjonsbygging, for norsk identitet og for vitenskapen, og dette skal markeres gjennom jubile-umsåret «Nansen-Amundsen-året 2011».

Den russiske helt

Vår store nabo i øst har også en omfattende markering i 2011. Russerne feirer at det er tre hundre år siden Mikhail Vasiljevitsj Lomonosov ble født. Lomonosov (19. november 1711 -15. april 1765) regnes som grunnlegger av russisk forskning. Han var et universalgeni og var internasjonalt ledende innen kjemi, fysikk, mineralogi, historie, kunst, filologi og optiske instrumen-ter. I tillegg la han grunnlaget for det moderne russiske lit-terære språket og skrev store skuespill og dikt.

Bløffet

Lomonosov ble født inn i en fiskerfamilie ved Kvitsjøen utenfor Arkhangelsk. 19 år gammel gikk han til fots over tusen kilometer for å

komme til Moskva, hvor han påbegynte et studium ved det geistlige akademiet. Her bløffet han seg inn ved å si at han var sønn av en prest! Da bløffen ble oppdaget, holdt det på å gå riktig ille, men han fikk nåde fordi hans presta-sjoner allerede da var kjent. Han fikk seinere stipend av Vitenskapsakademiet for å studere de klassiske fag filosofi, matematikk, kjemi og fysikk i Tyskland.

Forutså Antarktis

Etter han kom tilbake til Russland i 1741 gikk det i et kolossalt tempo. Nyopp-dagelser innen en rekke fagområder kom på løpende bånd. Han var den første til å forklare hvordan isfjell formes, og forutså at An-tarktis var et eget kontinent, basert på hvordan isfjellene i Sørishavet oppfører seg.

Han forsket også på de nordlige polare strøk – i 20 år deltok han i planlegging, gjennomføring og oppset-ting av Russlands nordlige ekspedisjoner. Han sørget for korrekte og pålitelige in-strumenter, og ga opplæring i hvordan de skulle brukes. Lomonosov utviklet også gode skipslogger og meteoro-løgiske loggbøker, som senere skulle danne grunnlaget for flere vitenskapelige funn om

” Han var et universalgeni og var internasjonalt ledende innen kjemi, fysikk, mineralogi, historie, kunst, filologi og optiske instrumenter.

nordområdene.

Multitalentet døde bare 54 år gammel. Statsuniversitetet i Moskva bærer hans navn i dag. Det samme gjør det føderale universitetet for Nordvest-Russland, i føde-byen Arkhangelsk.

Lomonosov har en enormt høy stilling i Russland. Når Russland søker å modernise-re landet gjennom utvikling av forskning og teknologi, og etablering av moderne indus-

tri, så tyr de til Lomonosov. I en rekke taler har nåværende statsminister Vladimir Putin og president Aleksej Med-vedev vist til storheten og multigeniet fra Arkhangelsk når de snakker om viktighe-ten av vitenskap.

Markeres i Norge

Den russiske feiringen av Lo-monosov har et program som går gjennom hele 2011. En av hovedmarkeringene blir i Ar-ckhangelsk på hans fødselsdag 19. november. Men det er her hjemme markeringa starter: I januar kommer den rus-siske Lomonosov-komiteen til Arctic Frontiers-konferansen i Tromsø. De har med seg en utstilling over Lomonosov som skal stå i Tromsø siste uka i januar 2011.

Samtidig vil den russiske komiteen samarbeide med Arctic Frontiers og en norsk komité om å organisere et fel-les seminar. Det skal markere behovet for internasjonalt samarbeid innen forskning og utvikling i Nordområdene. Og samarbeidet begynner allerede i tittelen: «From Lomonosov to Nansen – and beyond.»

Så når vi feirer polarheltene våre til neste år, kan vi kan-skje ha deres østlige forløper i bakhodet: Polarforskeren for 300 år siden.

Kronikkskribenter:

Lisbeth Berg-Hansen

Johan Petter Barlundhaug

Salve Dahle

Ingalill Olsen

Nina Jensen

Willy Østreg

Sven-Roald Nystø

Erna Solberg